

DOCUMENTARUL-PORTRET TELEVIZAT

*Irina FRUMUSACHI, Facultatea de Jurnalism
și Științe ale Comunicării*

This master thesis entitled "The TV portrait-documentary"b incorporates a brief theoretical studio regarding the identity and the specific of the documentary as genre of the analytical tv shows. The research too includes a short historical essay of the tv documentary. It alsob presents the general concepts of the portrait-documenary through the opinions of several romanian and abroad authors that underline the importance and the place of the portrait-documentary in the national area.

Constituind un proiect de profesionalizare, această lucrare încorporează un succint studiu teoretic privind specificul și identitatea documentarului ca gen al emisiunilor analitice de televiziune. Cercetarea include un scurt eseu istoric al documentarului televizat.

De asemenea, avem de față prezentarea conceptelor generale ale documentarului prin prisma mai multor opinii ale autorilor români, dar și străini, cu referire la documentarul televizat. Lucrarea urmărește scopul de a determina importanța și locul documentarului-portret televizat în arealul autohton. Pentru atingerea scopului, au fost propuse următoarele sarcini:

- Analiza aspectelor ce țin de evoluția documentarului cinematografic în temeiul cunoștințelor acumulate în procesul de studii;
- Sintetizarea definițiilor ce țin de conceperea documentarului televizat;
- Cunoașterea, din interior, a aspectelor ce deosebesc filmele portret de celelalte tipuri;
- Descrierea și analiza etapelor de realizare a documentarului (preproducția, producția, postproducția);
- Elaborarea scenariului unui documentar portret televizat;
- Realizarea producției audiovizuale (filmare, montare, sonorizare etc). Tema dată este actuală având în vedere faptul că documentarele televizate sunt genul de programe cu un potențial cognitiv, emotiv-educativ, informativ și formativ enorm, reprezentând o artă, cultura rămânând una dintre valorile fundamentale ale oricărei societăți.

Documentarul-portret face cunoscută o profesie, o personalitate remarcabilă sau o stare de spirit a unui segment de societate și este

interesant deoarece prezintă gândurile, biografia, destinul și trăirile unei personalități reale sau anatomia anumitor fenomene, realități social-culturale, politice, economice.

Studiul cuprinde referințe asupra actului de creație, inclusiv asupra abilităților necesare pentru realizarea muncii respective de creație și se axează pe un set de materiale de autor, relevante pentru abordarea problemei enunțate.

Sunt prezentate conceptele generale privind evoluția documentarului cinematografic și televizat. De asemenea, este analizată experiența acumulată în cercetările documentarului și a impedimentelor ce stau în fața evoluției genului în arta cinematografică și televizuală din Republica Moldova.

Sunt formulate și analizate toate etapele de realizare a unei producții complexe, cum ar fi documentarul de televiziune; și sunt prezentate unele concluzii și recomandări, bazate pe experiența personală de producător și autor al titularului. Studiul de față tinde să scoată în evidență modalitățile de realizare a documentarului-portret televizat, realizând producția proprie – filmul *Viața pe roți*, având drept subiect profesia de șofer de cursă lungă, cu tot romantismul, aventurile, dar și proza acestei munci deloc ușoare.

Filmul documentar este producția cinematografică fără actori, realizarea sa bazându-se pe filmarea unor persoane, evenimente, peisaje sau obiecte din realitate. Părerea multor specialiști este aceea că documentarul ne prezintă o viziune extrem de largă, detaliată și profund descrisă despre o temă aleasă drept subiect de abordare.

Într-o altă accepțiune, istoria cinematografului a fost deschisă de documentare. Pe toate meridianele, acolo unde arta cinematografului a pătruns în urmă cu decenii, documentarul a precedat activitatea cinematografică de orice altă natură, a inspirat multe curente artistice și școli naționale, marcând, în fond, datele reale de naștere ale cinematografulor lumii. Faptul are o explicație simplă, foarte la îndemână: documentarul s-a dovedit dintotdeauna forma cea mai spontană de expresie a cinematografului. În audiovizual, portretul nu este doar imaginea exterioară a personajului.

Acesta scoate în evidență și calitățile interioare, gândirea, reacțiile protagonistului, relația sa cu lumea înconjurătoare etc. Când vorbim despre documentar-portret, se subînțelege crearea unui film dedicat unei persoane fizice reale, unde regulile de joc rămân aceleași ca în

pictură și fotografie. Portretul se naște nu odată cu arta, dar numai atunci când omul se realizează ca un eveniment unic, neasemănător cu nicio oarecare altă ființă, cu niciun oarecare alt om. Portretul este una din cele mai înalte forme de artă, ce s-a copt mult în adâncul ei, înainte de a se izola, și a cuceri în ea locul său independent și drepturile sale unice.

Fiind foarte apropiat de producțiile cinematografice, filmul documentar TV are o imagine bună și este apreciat. În constantă evoluție, documentarul folosește diferite formate, inclusiv ficțiune și scenaristică. Bazată pe situații reale, partea artistică a imaginilor este subliniată de producătorul filmului prin alegerea cadrelor, luminii și coloanei sonore.

O particularitate ce vizează potențialul documentarului o reprezintă domeniul variat al subiectelor, care se pot extinde de la cele istorice, geografice, până la cele referitoare la meserii, pasiuni, personaje interesante.

Evoluția documentarului televizat a constituit un proces deosebit de îndelungat și complex, ca în cele din urmă să devină o artă sublimă. Cu toate acestea, nu se poate exclude probabilitatea ca documentarul televizat, ca gen aparte, cunoscut de noi, să dispară, iar asta din cauza tot mai multor emisiuni de specializare și divertisment care sunt populare în rândul telespectatorilor. O altă problemă ar fi costurile comparativ mari la producerea unui documentar de televiziune, legate de utilizarea resurselor tehnice performante și a duratei extinse de producție. Oricum, în această problemă pesimiștii și optimiștii continuă să insiste asupra argumentelor lor, în timp ce documentarul capătă noi forme și formate de exprimare.

Fiind un gen dinamic și complex, documentarul-portret televizat reprezintă un produs audiovizual important. Acest gen oferă o mulțime de posibilități de a transmite informația de la sursă, protagonistul filmului, către public, telespectator. În acest sens, crește credibilitatea produsului final și se minimizează riscul interpretării eronate a informației comunicate.

În urma celor prezentate în această lucrare, autorul, bazându-se pe experiența personală acumulată pe parcursul realizării documentarului-portret televizat, dar și plecând de la rolul acestuia în televiziune, a constatat că documentarul televizat poate fi considerat o probă de

măiestrie a oricărui jurnalist de televiziune, deoarece cuprinde aproape toate genurile publicisticii audiovizuale: interviuri, elemente ale reportajului, comentarii, investigații, dar și elemente dramaturgice în care este implicat protagonistul și care reflectă, în același timp, scene parcă rupte din realitate.

Procesul de realizare a unui film documentar-portret nu este deloc simplu, deoarece el vizează realizarea unei producții foarte diverse din punct de vedere tematic, al formatului, obiectivului, protagonistului. Portretele televizate pot realiza atât funcția cognitiv-educativă, cât și cea de divertisment a televiziunii.

Datorită documentarului-portret, telespectatorul poate descoperi oameni noi și destine interesante, el poate deveni un bun stimul pentru public. Unii se pot regăsi în aceste creații, alții devin mai inspirați și chiar motivați pentru a face schimbări spre bine. Aceste lucrări oferă posibilitatea telespectatorilor de a cunoaște mai bine lumea și adevărurile despre ea, viața în toate dedesubturile ei, ajută la descoperirea unor veritabile personalități și contribuie la afirmarea și consolidarea unor eterne valori general-umane.